

Hjørring Kommune

Slutrapport

Vandplanprojekt Sønderlev Bæk

Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Den Europæiske Fiskerifond:
Danmark og Europa investerer i bæredygtigt fiskeri og akvakultur

Den Europæiske Fiskerifond

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**

Projektet er finansieret af Fødevarerministeriet og EU
Projektet kan ses på Hjørring Kommunes hjemmeside
<http://www.hjoerring.dk/Borger/Natur-amp-Vandloeb/Vandplanprojekter.aspx>

Slutrapport

Vandplanprojekt Sønderlev Bæk

Vandplan: Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Indsats

Projektet omfatter vandløbssystemet Sønderlev Bæk der er en del af Liver Å systemet, som udmunder i Skagerrak. Den samlede indsats omfatter fjernelse af 2 spærringer (reference AAL-38, AAL-81). Ved realisering af indsatsen vil der i alt åbnes op for 1,960 km vandløb opstrøms indsatsen (Bilag 1, Fig. 1).

Indsatsen har til formål at skabe kontinuitet i Sønderlev Bæk systemet ved at fjerne spærring AAL-38 og AAL-81 der er spærringstype 4 (vejunderføring).

Realiseringen af indsats AAL-81 er imidlertid dømt ikke omkostningseffektiv. Indsatsen er derfor ikke gennemført.

Sønderlev Bæk er ikke direkte beliggende i et Natura 2000-område. Sønderlev Bæk er en del af Liver Å systemet, der udmunder i Skagerrak og er omfattet af Natura 2000-område 6 Kærsgård Strand, vandplasken og Liver Å.

Indsatsen er omfattet af vandplan Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak.

Projektperiode

Projektperioden løber fra den 16. september 2014 til den 1. juli 2015. Projektet er konkret gennemført i perioden 23. marts til 31. marts 2015.

Projektet er således gennemført indenfor den fastsatte projektperiode.

Gennemførelse

Projektet er gennemført i overensstemmelse med detailprojektet (Bilag 2) og i overensstemmelse med de økonomiske omkostninger, der fremgår af tilbud fra Sejlstrup (Bilag 4), der har vundet tilbuddet. Det gælder dog ikke indsats AAL-81, der er dømt ikke omkostningseffektiv af staten.

Sejlstrup har sendt faktura til Hjørring Kommune for gennemført projekt (Bilag 6). Hjørring Kommune har betalt de indgåede fakturaer (Bilag 7).

Intern afsatte timer til gennemførelse af projektet og omkostninger til intern løn fremgår af vedhæftet kontrakt (Bilag 11). Det faktiske antal interne timer anvendt på

projektet fremgår af bilag 12. Og udbetaling af løn til de medarbejder kommunen har afsat til projektet fremgår af bilag 13, 14 og 15.

Projektet er således gennemført og betalt i henhold til de betingelser, der fremgår af tilsagnet til projekt. Fotodokumentation for gennemført projekt fremgår af bilag 10.

Formål

Formålet med indsatsen er, at forbedre de fysiske forhold og skabe kontinuitet i Sønderlev Bæk.

Formålet er opnået ved at:

1. Forbedres passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.
2. Koordineres indsatsen med øvrige indsatser.
3. Fjernelse af spærringer på en måde så faldet ikke overstiger 10 ‰ og det tilpasses de lokale fiskebestande og lokal fauna.
4. At der ikke sker skade på dyre og plantearter, der er omfattet af bilag 3 og 5 i naturbeskyttelsesloven.

Eksisterende forhold

Strækningen med insat AAL-38 og AAL-81 er offentligt vandløb. Sønderlev Bæk udmunder i Liver Å.

Sønderlev Bæk har en samlede længde på omkring 2,456 km. Sønderlev Bæk er reguleret og mangler på lange strækninger fysisk variation, men har gode faldforhold. Bunden er overvejende sandet, men enkelte steder finders blotlagt grus og sten. Særligt på den nederste strækning, hvor flere partier er med gydebanks. Høller og stryg, underskårne brinker og en hvis grad af undervandsvegetation giver pæne opvækstforhold for ørred.

Den fysiske tilstand er moderat, ifølge data fra den statslige overvågning.

DVFI

I Sønderlev Bæk er faunastation 4020121005 og 4020121010 de seneste faunaundersøgelser fra 2006, hvor saprobieundersøgelser er foretaget. Bedømmelserne begge steder udmundede i en forureningsgrad II. Da bedømmelserne er foretaget for 8 år siden vurderes de imidlertid at have begrænset værdi i forhold til at beskrive vandløbets nuværende faunamæssige tilstand (Bilag 1, Fig. 2).

Sønderlev Bæk blev i 2007-2008 gennemgået og undersøgt af konsulentfirmaet Fiskeøkologisk Laboratorium med henblik på en kortlægning af vandløbenes fysiske tilstand og forbedringspotentiale i forhold til målsætningskrav om god økologisk tilstand.

Fisk

DTU Aqua seneste vurdering af Sønderlev Bæk er på basis af en undersøgelse fra 2005 og skal derfor tages med et vist forbehold.

Sønderlev Bæk blev karakteriseret som reguleret med jævn til god vandstrøm med sandet bund. Der var gode skjul og standpladser ved underskårne brinker og nedhængende bredvegetation. Enkelte gydepladser er etableret i 1995, og DTU foreslår at der etableres sandfang i tilknytning til gydepladserne.

DTU har givet lokalitet 117 i bækkens øvre ende en biotopkarakter-vurdering på 2 for yngel, dvs. lokaliteten burde kunne huse ca. 120 stk. yngel pr 100 m².

Lokalitet 118, lige nord for gården Søndermølle, har fået en biotopkarakter-vurdering på 3 og burde kunne huse ca. 180 stk. yngel.

Effekt af projektet

Det er på nuværende tidspunkt ikke mulig, at sige om realiseringen har fået den forventede effekt på flora og fauna. Flora og fauna skal have tid til at etablere sig før, der kan foretages en sådan vurdering.

Indsats AAL-38 indebærer genskabelse af kontinuitet ved at eliminere 2 mindre styrt med en indbyrdes afstand på 5 meter og et fald på 10 cm.

Indsatsen består i at udlægge 15 ton sten og grus nedstrøms det øverste styrt over en strækning på 30 meter. Strækningen vil herefter fremstå som ét langt stryg med et fald på 5 ‰. Herved forbedres passagemuligheden for fisk, der så nemmere vil kunne vandre henover den berørte strækning. Den øgede mængde af sten vil desuden øge mulighederne for strømlæ til fisk samt være en substratforbedring for de mere rentvandskrævende smådyr.

Selvom indsatsens primære formål er at skabe kontinuitet, så vil tilførslen af grus og større sten samtidig løfte vandløbskvaliteten, med bedring af de fysiske forhold i form af mere fast substrat og øget variation. Sten og grus vil dermed, hvis vandet samtidigt er tilstrækkeligt rent, bedre livsbetingelserne for de rentvandskrævende smådyr. Herved muliggøres et løft i DVFI på strækningen, og samtidig bedres rekrutteringsmulighederne for mere rentvandskrævende dyr op- og nedstrøms den berørte strækning.

Regulativ Beskrivelse

Eksisterende

Sønderlev Bæk er offentligt vandløb, som er omfattet af regulativ for vandløb nr. 5.5 Sønderlev Bæk.

Sønderlev Bæk har en samlet regulativ længde på 2938 m.

Det fremgår af regulativet, at grødeskæring iværksættes efter behov, dog minimum 1 gang om året, og i almindelighed inden den 15. juli. Grødeskæring skal udføres skånsomt og så vidt muligt med le. Grøden skæres i en naturlig slynget strømrønde, således at noget af plantevæksten langs bredderne lades urørt, så der bibeholdes bræmmer af varierede størrelse langs bredderne.

Vandløbet skal i øvrigt henligge i naturlig tilstand. Der må ikke foretages opgravning eller bundskovling, med mindre særlige forhold taler herfor.

Kommende

Hjørring Kommune arbejder på en samlet regulativrevision for alle kommunens vandløb. Revisionen vil betyde, at de nuværende regulativer samles i 16 overordnede regulativer, der omfatter hele vandløbssystemer.

I forbindelse med regulativrevisionen udarbejdes der også vedligeholdelsesbestemmelser for de private vandløb.

Relation til beskyttet natur og arter

Sønderlev Bæk er beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Der er ikke registreret beskyttede eller fredede arter i og omkring Sønderlev Bæk ved indsatserne.

Relation til Natura 2000

Der er ikke registreret arter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV og bilag 3 i naturbeskyttelsesloven i området omkring indsatsen.

Odder, der er på bilag 3, findes over hele Vendsyssel. Sønderlev Bæk er et potentielt levested for Odder. Hjørring Kommune vurderer derfor, at det er sandsynligt at Odder kan forekomme i og ved vandløbet. Realisering af indsatsen vurderes ikke at have betydning for Odder.

Sønderlev Bæk udmunder i Varbro Å, der har udløb i den nedre del af Liver Å, som er omfattet af Natura 2000 område 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å.

Realisering af indsatsen vurderes ikke at have betydning for Natura 2000 området.

Relation til anden lovgivning

Indsatserne ligger i landzone. Hjørring Kommune vurderer, at der ikke kræves landzonetilladelse efter Planloven, da projektet ikke forudsætter ændret areal anvendelse.

Sønderlev Bæk er omfattet af vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven. Projektet er gennemført i henhold til tilladelser og dispensationer givet efter vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven (Bilag 8 a-b).

Projektet forudsætter tilladelse efter vandløbsloven, da det er en regulerings sag. Regulerings sager er omfattet af VVM bekendtgørelsens bilag 2. Projektet er derfor gennemført efter forudgående VVM-screening (Bilag 9).

Lodsejer holdning

Indsats AAL-38 berører to lodsejer ved realisering af indsatsen. Der er ikke kommet indvendinger imod indsatsen.

Omkostningseffektivitet

Referenceværdi

Fjernelse af spærring AAL-38 og AAL-81 har åbnet op for 1,960 km vandløb opstrøms indsatsen. Den vejledende referenceværdi er 21.000 kr. pr. km vandløbsstrækning opstrøms, som der åbnes op for ved fjernelse af spærringen.

Den samlede referenceværdi for indsatsen er således 41.160,00 kr.

Realiseringsomkostninger

Hjørring Kommune har indhentet tilbud på omkostninger for realisering af indsats AAL-38 og AAL-81 fra Vennelyst (Bilag 3) og Sejlstrup (Bilag 4). De indhentede tilbud er i overensstemmelse med de standardpriser som Hjørring Kommune har beregnet på baggrund af erfaring med tidligere projekter (Bilag 5).

Omkostninger til indsatsen kan deles op i:

AAL-38

- Der udlægges 15 tons sten og grus nedstrøms det øverste styrt.
- Sten og grus udlægges over en strækning på 30 m.
- Det nye stryg anlægges med et fald på ca. 5 ‰.
- Projektområdet reetableres.

Det billigste tilbud for indsats AAL-38 er fra Sejlstrup på kr. 14.500 (Bilag 4).

AAL-81

- Det eksisterende rør på Ø 60 cm erstattes med et nyt på Ø 80 cm.
- Det nye rør anlægges med et fald på 10 ‰.
- Brinker anlægges med en hældning på 1:1,5.
- Projektområdet reetableres.

Det billigste tilbud for indsats AAL-81 er fra Sejlstrup på kr. 43.000 (Bilag 4).

De samlede omkostninger for indsats AAL-38 og AAL-81 er for Vennelyst på 94.037 kr. (Bilag 3) og for Sejlstrup på 57.500 kr. (Bilag 4). Det billigste tilbud for projektet er således fra Sejlstrup på 57.500 kr.

De samlede omkostninger til projektet er 16.340 kr. over den samlede referenceværdi. Sønderlev Bæk har imidlertid et godt potentiale ud fra de vurderinger DTU Aqua og Fiskebiologisk Laboratorium har foretaget. Hjørring Kommune vurderer på denne baggrund, at projektet er omkostningseffektivt.

Afværgeforanstaltninger

Hjørring Kommune vurderer, at afværgeforanstaltninger ikke er nødvendige i forbindelse ved realisering af indsatsen.

Bilag

Bilag 1: Oversigtskort

Bilag 2: Detailprojekt

Bilag 3: Tilbud på realisering - Vennelys

Bilag 4: Tilbud på realisering - Sejlstrup

Bilag 5: Erfaringspriser for Hjørring Kommune

Bilag 6: Faktura for gennemført arbejde – Sejlstrup

Bilag 7: Udbetalingsnote – Hjørring Kommune

Bilag 8 a-b: Tilladelser efter vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven

Bilag 9: VVM afgørelse

Bilag 10: Fotodokumentation – før og efter billeder

Bilag 11: Kontrakt – intern lønomkostning

Bilag 12: Timeregistrering

Bilag 13: Løn Poul Træholt

Bilag 14: Løn Jens Pedersen

Bilag 15: Løn Jan Q Sørensen